Säilöönotto, maahantulokielto ja paluudirektiivin mahdollistamat tiukennukset

HE 143/2024 vp

Hallintovaliokunta 3.12.2024

Tausta

- Hallitusohjelman kirjaukset
- Sisäministeriön työryhmän selvitys ”Varautuminen muuttoliikettä hyväksikäyttävään hybridivaikuttamiseen: Selvitys lainsäädännön muutostarpeista”
- Laittoman maahantulon ja maassa oleskelun vastainen toimintaohjelma vuosille 2021–2024 sekä aiemmat ohjelmat
- Komission tekemä Schengen-tarkastus Suomessa vuonna 2023

Tavoite

- Tehostetaan maassa laittomasti oleskelevien henkilöiden palautusten täytäntöönpanoa.
- Turvataan paremmin yleinen järjestys ja yleinen turvallisuus sekä kansallinen turvallisuus.
- Ehkäistään ja torjutaan laitonta maahantuloa ja maassa oleskelua.

Säilöönotto

- Säilöönoton edellytykset 121 §:n 1 mom.
  - yhdenmukaistaminen suhteessa paluudirektiiviin (pakeneminen ja välttely) (1 kohta)
  - yleinen järjestys ja turvallisuus (6 kohta)
  - häiriökäyttäytyminen ja muiden turvallisuuden vaarantaminen vastaanottokeskuksessa (uusi 8 kohta)

- Säilöönoton enimmäiskesto 127 § ja 122 §
  - uusi mahdollisuus jatkaa säilöönottoa ennen maastapoistamispäätöstä (6 kk + 6 kk)
  - säilöönoton jatkamismahdollisuuden pidentäminen (6 kk + 12 kk) maastapoistamisvaiheessa
  - huoltajansa kanssa olevan lapsen säilöönotolle määräaika (3 kk + 3 kk) uutena lakiin

- Asian käsittely uudelleen käräjäoikeudessa 128 §
  - lisätään käräjäoikeudelle velvollisuus ottaa säilöönottoa koskeva asia viran puolesta uudelleen tarkasteltavaksi 3 kk:n välein, jollei asiaa ole käsitelty ennen sitä säilöön otetun pyynnöstä

Maahantulokieltosääntelyn uudistaminen

- Maahantulokiellon määrääminen ilman kokonaisharkintaa tietyissä tilanteissa. Kielto voidaan kuitenkin jättää määräämättä lapsen edun ja perhe-elämän suojan vuoksi. — 150 §
- Mahdollisuus määrätä määräaikainen maahantulokielto kolmannen maan kansalaiselle enintään 15 vuodeksi, jos ulkomaalaisen katsotaan vaarantavan yleistä järjestystä tai yleistä turvallisuutta taikka kansallista turvallisuutta. — 150 b § 1 mom.
- Jos ulkomaalaisen katsotaan muodostavan vakavan uhkan kansalliselle turvallisuudelle, voidaan määrätä toistaiseksi voimassa oleva maahantulokielto edellyttämättä rangaistukseen tuomitsemista. — 150 b § 3 mom.
- Täsmennettäisiin EUT:n ratkaisun mukainen maahantulokiellon voimassaolon alkamisajankohta lain tasolla ja lisättäisiin säännös koskien maahantulokiellon alkamisajankohtaa henkilön oleskellessa muualla kuin Suomessa. — 150 b § 4 mom.

Oleskeluluvan peruuttaminen ja maahantulokiellon määrääminen muualla kuin Suomessa olevalle

- Oleskeluluvan peruuttaminen on kytketty karkottamisperusteisiin. 58 § 7 mom.
- Maahantulokielto määrättäisiin oleskeluluvan peruuttamisen yhteydessä. 150 a § 1 mom.
- Asianosaisen kuulemista on avattu säännöskohtaisissa perusteluissa.
- Lisäksi kaksi muuta maahantulokiellon määräämistilannetta: 150 a § 2 ja 3 mom.
  1) rikoksesta epäiltynä tai tuomittuna poistunut maasta ennen maastapoistamismenettelyn päättymistä;
  2) oleskelulupaa ulkomailta käsin hakevat.

Paluudirektiivin ja paluudirektiiviehdotuksen mahdollistamat tiukennukset

- Laittoman oleskelun määritelmä (ja siihen liittyvät muutokset) — 3 § 27 k, 40 § ja 148 § 2 mom.
- Pakenemisen vaaran arviointikriteerit — 121 a §
- Paluudirektiivissä tarkoitettu hätätilanne — 123 b §
- Velvollisuus tehdä yhteistyötä maastapoistamismenettelyssä — 145 a §

Toimivaltuuksia koskeva sääntely

- Täsmennettäisiin nimeltä mainiten turvaamistoimien määräämiseen toimivaltaiset viranomaiset. 117 a §
- Selkiytettäisiin Maahanmuuttoviraston toimivaltaa turvaamistoimien määräämisessä: ilmoittautumisvelvollisuus ja asumisvelvollisuus. Säädettäisiin virastossa toimivaltaisesta virkamiehestä. 117 a §
- Poliisin ja rajatarkastusviranomaisen toimivaltaa maasta poistamista koskevassa päätöksenteossa ja maahantulokiellon määräämisessä lisättäisiin. 151 § 171 §

Lopuksi

- Ehdotusten taustalla on tarve varautua uudenlaisiin yleistä järjestystä ja yleistä turvallisuutta sekä kansallista turvallisuutta vaarantaviin tilanteisiin ja ilmiöihin.

- Monien ehdotusten taustalla on EU-lainsäädäntö.

- Osittain kyse on myös nykyisten soveltamiskäytäntöjen nostamisesta lain tasolle.

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
www.intermin.fi